

Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32890>

Özet

Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçeği (YTAEÖ), orijinal adı Family Impact of Assistive Technology Scale (FIATS) olan psikometrik bir aracın Türkçe uyarlamasıdır. Bu ölçek, engelli bireylerin kullandığı yardımcı teknolojilerin (YT) aile sistemi üzerindeki genel etkisini, hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. YTAEÖ, özellikle çocukların ve gençlerin yardımcı teknoloji cihazların kullanmaya başlamasıyla birlikte aile içi ilişkileri, duygusal sağlık, sosyal katılım ve finansal durum gibi alanlarda meydana gelen değişiklikleri değerlendirmeye odaklanır.

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması, 2012 yılında Şimşek, Şimşek, Ryan, Yakut ve Uygur tarafından gerçekleştirildi ve sonuçları uluslararası akademik bir dergide yayımlanmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu, aynı zamanda orijinal yapısının psikometrik özelliklerini koruyup korumadığını incelemiştir.

Anahtar Kelimeler

Yardımcı Teknoloji, Aile Etkisi, Engellilik, Adaptasyon, Uyarlama, Yaşam Kalitesi, Rehabilitasyon, Assistive Technology.

Yazarlar

Şimşek, T. T., Şimşek, Ş. E., Ryan, S. E., Yakut, Y., Uygur, F. (Uyarlama Çalışması).

Amaç

Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçeği'nin temel amacı, yardımcı teknolojilerin kullanmalarının aile dinamikleri üzerindeki faydalarını ve zorluklarını nicel olarak belirlemektir. Bu değerlendirme, klinisyenlerin ve araştırmacıların, teknoloji seçiminin ve uygulamasının aileye özgü ihtiyaçlara ne ölçüde cevap verdiğini anlamalarına yardımcı olur.

Ölçek, yalnızca cihazın kullanımı üzerindeki etkisini değil, aynı zamanda cihazın edinilmesi, bakımı ve günlük yaşam entegrasyonunun getirdiği ek yükleri ve kolaylıklar da ölçerek bütüncül bir bakış açısı sunar. Bu bilgiler, rehabilitasyon programlarının ve sosyal destek hizmetlerinin etkinliğini artırmak için kritik öneme sahiptir.

Yapı

YTAEÖ, yardımcı teknolojilerin aile üzerindeki etkisini çok boyutlu bir yapı içinde değerlendirir. Orijinal FIATS ölçeği, genellikle ailedeki temel alanları kapsayan alt ölçeklerden veya boyutlardan oluşur:

Aile ??levselli?i ve Kat?l?m?: Ailenin birlikte yapt??? aktivitelerdeki de?i?iklikler.

Duygusal Etki ve Stres: Ebeveynlerin ve di?er aile üyelerinin ya?ad??? duygusal yük veya rahatlama.

Finansal Etki: Cihazlar?n maliyeti ve ilgili harcamalar?n aile bütçesine etkisi.

Çocu?un Ba??ms?zl???: Teknolojinin çocu?un öz bakım ve günlük ya?am aktivitelerindeki ba??ms?zl???na katkı?.

Ölçek, bu boyutlar arac?l???yla, teknolojinin aile ya?am kalitesi üzerindeki net etkisini ölçmeye çal??r.

Geçerlik

?im?ek ve arkadaşlar?n?n (2012) Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yapı geçerli?i incelenmi?tir. Yapı geçerli?i çal??malar?, ölçek maddelerinin teorik olarak ölçülmesi beklenen yapıyı (aile etkisi) ne derece do?ru temsil etti?ini göstermektedir. Uyarlama çal??mas? sonucunda, Türkçe versiyonun orijinal ölçe?in boyut yap?s?n? büyük ölçüde korudu?u ve maddelerin ilgili faktörlere yeterli yüklenme gösterdi?i rapor edilmi?tir. Ayrıca, ölçe?in di?er ilgili ölçümlerle (örne?in, ya?am kalitesi veya ebeveyn stresi ölçekleri) korelasyonlar?n?n incelendi?i ölçüt ba??nt?l? geçerlik çal??malar?n?n yapıld??? varsayılmaktadır.

Güvenirlik

Türkçe versiyonun güvenilirlik çal??malar?, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleriyle de?erlendirilmi?tir. Uyarlama çal??mas?nda, YTAEO'nün genel olarak yüksek düzeyde iç tutarlılı?a sahip oldu?u belirlenmi?tir (genellikle kabul edilebilir s?n?r olan 0.70'in üzerinde).

Yüksek iç tutarlılık katsay?s?, ölçe?i oluşturan maddelerin tutarlı bir ?ekilde aynı temel yapıyı ölçtü?ünü göstermektedir. Test-tekrar test güvenilirli?i ise, ölçe?in zaman içinde kararlı ölçümler sağlad???n? kanıtlamak amacıyla belirli bir zaman aral???yla aynı denek grubuna tekrar uygulanarak incelenmi?tir ve bu sonuçlar?n da kabul edilebilir düzeyde oldu?u kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas?n?n faktör yap?s?n? belirlemek amacıyla genellikle Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Doğulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılm??r. Orijinal FIATS ölçe?i genellikle çok faktörlü bir yapıya sahiptir.

?im?ek ve arkadaşlar? (2012), Türkçe versiyonun faktör yap?s?n?n, orijinal ölçe?in teorik olarak

belirlenmiş alt boyutların destekleyip desteklemediğini araştırmışlardır. Analizler, ölçeğin Türkçe formunun da birden fazla faktör altında toplandığını ve bu faktörlerin, yardımcı teknolojinin aile üzerindeki farklı etki alanları (duygusal, sosyal, pratik) ayrıştırdığını göstermiştir. Bu faktör yapısı, ölçeğin kültürel adaptasyon sürecinde geçerli ve sağlam kaldığını doğrulamıştır.

Araç

Test Türü: Uyarılama

Format: Genellikle 5 veya 7 noktalı Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanan, ebeveyn veya birincil bakıcı tarafından doldurulan öz bildirim/raporlama ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarılama), İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Engelli çocukları veya gençleri olan aileler.

Yaş Grubu: Ölçek, doğrudan çocuğu değil, çocuğun kullandığı teknolojinin aile üzerindeki etkisini ölçtüğü için, ebeveynler veya bakıcılar hedeflenir. Çocuğun yaş aralığı genellikle 0-18 yaş civarındaki teknoloji kullanıcıları kapsar.

Popülasyon Detayları: Fiziksel veya gelişimsel engelleri nedeniyle yardımcı teknoloji kullanan bireylerin aileleri.

Test Metodolojisi: Uygulama, ebeveynlere cihazın kullanımını bağlamında aile yaşamındaki değişiklikleri derecelendirmelerini içeren bir dizi madde sunulmasıyla gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Yardımcı Cihaz, Aile Stresi, Rehabilitasyon Sonuçları, Psikometrik Ölçek, Yaşam Kalitesi, Çocuk Sağlığı.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Tülay Tarsuslu Çimşek

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: tulay_tarsuslu@yahoo.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Özellikler, Ücret ve Test Yeri?

Uyarılma Yeri?: 2012

Derecelendirme: Derecelendirme sistemi hakkında detaylı bilgi, uyarılma çalışması'nın makalesinde yer almaktadır (Kaynaklar bölümüne bakınız).

PDF Erişimi: Ölçeğin Türkçe uyarılma çalışması'na ait PDF dosyası, aşağıdaki adresten indirilebilir: family-impact-of-assistive-technology-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Uyarılma çalışması'nın birincil referansı aşağıdadır:

Şimşek, T. T., Şimşek, ? E., Ryan, S. E., Yakut, Y., & Uygur, F. (2012). The Turkish version of the Family Impact of Assistive Technology Scale: A validity and reliability study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 19(6), 515-520. doi: 10.3109/11038128.2012.696141

Yardımcı Teknoloji Aile Etkisi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Bu nedenle, maddeler bu akademik girişte listelenememiştir. Maddelere erişim için, yukarıda belirtilen PDF dosyasına veya ilgili akademik makaleye başvurulması gerekmektedir.